

Hur mycket mer får du i pension när du jobbar några år längre?

– Allmän pension och Avtalspension SAF/LO

PENSIONS
MYNDIGHETEN

Innehåll

Sammanfattning	4
Inledning	5
Pensionsinkomst vid olika pensioneringsåldrar	7
Pensionsinkomst det första pensionsåret	7
Storleken på pensionen förändras under utbetalningstiden.....	10
Förskottsräntans funktion i pensionssystemet	10
Effekter av förskottsräntan	12
Pensionsinkomst vid 70 års ålder	13
Slutsatser	15
Referenser	16
Bilaga 1 Om tjänstepension för privatanställda arbetare.....	17
Avtalspension SAF-LO	17
Hur mycket betalas in till tjänstepension?	17
Åldrar när intjänande börjar och upphör	18
Val av förvaltning av pensionspremien	18
Återbetalningsskydd och familjeskydd	18
Pensionsåldrar och utbetalningstid	18
Helt pensionsuttag	19
Partiellt uttag	19
Tjänstepensionens storlek.....	19
STP.....	20
Övergångsregler från STP till Avtalspension SAF-LO	20
Bilaga 2 Antaganden i våra beräkningar	21
Bilaga 3 De olika inkomstbegreppen som används i vår rapport.....	22
Bilaga 4 Pensionsinkomst vid olika pensioneringsåldrar	24
Bilaga 5 Regler för bostadstillägg till ålderspension	26

Sammanfattning

Med hjälp av exempel visar rapporten vilken skillnad i pensionsinkomst det blir för en individ beroende på om hon väljer att gå i pension fullt ut vid 63 års ålder eller om hon fortsätter att arbeta fram till 68 års ålder. I våra exempel är individen född 1955 och har arbetat heltid sedan 23 års ålder och fram till pensioneringen. Individen har 30 000 kronor i månadslön och omfattas av Avtalspension SAF-LO.

Resultaten visar att den som väljer att arbeta istället för att gå i pension förstärker sin ekonomiska situation. Inledningsvis beror det på att arbetsinkomsten är högre än pensionsinkomsten. Samtidigt förstärks den framtida pensionsinkomsten eftersom fortsatt arbete innebär att individen också fortsätter att tjäna in till pensionen. Det finns ingen bortre gräns för intjänandet till den allmänna pensionen, medan intjänandet till Avtalspension SAF-LO upphör vid 65 årsdagen. Den största förstärkningen av pensionsinkomsten kommer av att man väntar med att ta ut pensionen. När pensionsutbetalningarna skjuts framåt i tiden så kommer de samlade pensionsrättigheterna (och den samlade pensionsbehållningen) att fördelas på färre antal år. På så sätt blir pensionsinkomsten högre per månad och år. Den som arbetar vid 66 års ålder (och i högre åldrar) får en skattelättnad på arbetsinkomsten som är relaterade till åldern. Arbetsgivaravgiften är också åldersrelaterad och reduceras från och med 66 års ålder. Beroende på hur den uteblivna avgiften fördelas mellan arbetstagare och arbetsgivaren så kan den leda till en inkomstförstärkning för den enskilde.

En jämförelse av pensionsinkomsten vid pensioneringsåret visar att inkomsten (netto) för vår exempelindivid blir drygt 2 000 kronor högre per månad om hon går i pension vid 65 års ålder i jämförelsen med om hon går vid 63 års ålder. Likaså blir månadsinkomsten ytterligare 2 500 kronor högre om individen istället går i pension vid 68 års ålder, det vill säga 4 500 kronor högre än om hon går i pension vid 63 års ålder.

På grund av gällande beräkningsregler för den allmänna pensionen så omfördelar den så kallade förskottsräntan (eller prognosräntan) individens pensionsinkomst under utbetalningstiden. Omfördelningen innebär att pensionsutbetalningarna (brutto) minskar över tid och därigenom ökar skillnaden i (brutto) månadsinkomst mellan att gå ”tidigare” och ”senare” i pension (individens pensionshållning påverkas inte av förskottsräntan). För vår exempelindivid innebär detta att skillnaden i pensionsinkomst (brutto) vid 70 års ålder egentligen är drygt 5 000 kronor (och inte 4 500 kronor) per månad, mellan att gå vid 63 års ålder eller vid 68 års ålder. Det bror på att den som går i pension vid 63 års ålder får sin pension reducerad (eller snarare omfördelad) under en längre tidsperiod än om han eller hon går i pension senare i livet.

Skillnaden i pensionsinkomsten netto mellan att gå tidigare och senare i pension utjämnas över tid. En jämförelse av inkomsten vid 70 års, för vår exempelvid, visar att hon får 1 500 kronor mer per månad (istället för 5 000 kronor mer per månad) i pensionsinkomst om hon går i pension vid 68 års ålder istället för vid 63 års ålder. Det är i första hand utformningen av skatteregler och bostadstillägg som utjämnar inkomstskillnaderna över tid.

Inledning

Denna rapport är den första i en serie rapporter som belyser förändringarna i pensionsinkomsten för den enskilde individen beroende på om han eller hon väljer att arbeta något år extra i slutet av arbetslivet. Förutom inkomstpension och premiepension inkluderar pensionsinkomsten i detta sammanhang även tjänstepension från avtalsområdet SAF-LO, garantipension och bostadstillägg för pensionärer. Våra beräkningar tar även hänsyn till beskattningsreglerna för dessa inkomster.

Rapport är framtagen i syfte att fördjupa kunskapen om de ekonomiska effekterna för en individ beroende på hur länge hon eller han väljer att jobba från och med 63 års ålder. Rapporten vänder sig i första hand till Pensionsmyndighetens anställda men vi tror att även andra kan vara intresserade av rapportens resultat.

Rapporten visar med hjälp av exempel vilken skillnad i pensionsinkomst det blir för en individ beroende på hur länge hon eller han väljer att arbeta. Rapporten visar också att valet av jämförelsetidpunkt har betydelse när de ekonomiska utfallen vid olika pensionsåldrar jämförs. Resultaten tas i första hand fram genom beräkningar i Pensionsmyndighetens typfallsmodell och den kan laddas ner från myndighetens hemsida.¹ Pensionsinkomsten visas dels som andel av individens disponibla inkomst under arbetslivet och dels i kronor.

Vår exempelindivid Eva är 61 år och planerar inför sin pensionsavgång. Eva funderar på att gå i pension tidigast vid 63 års ålder eller senast vid 68 års ålder. Hon har arbetat heltid sedan 23 års ålder och tänker fortsätta med heltid fram till pensioneringen. Hennes lön har utvecklats i samma takt som den allmänna löneutvecklingen varje år. På Evas arbetsplats gäller kollektivavtalet SAF-LO och hon omfattas alltså av den tjänstepensionsplanen.

Vi är medvetna om att de antaganden som ligger till grund för våra beräkningar inte är helt realistiska för en arbetare med avtalspension SAF-LO. I det verkliga livet så har exempelvis många inte ett heltidsjobb, en del är sjukskrivna under kortare eller längre perioder och andra är föräldralediga någon gång under arbetslivet. Ett annat exempel är att den antagna månadsinkomsten, 30 000 kronor, är högre än snittet för LO-kollektivet. Valet av antaganden är gjort mot bakgrund av att rapportens resultat också ska kunna användas för att jämföra likheter och skillnader i hela pensionsinkomsten när effekterna av motsvarande förändringar i arbetsutbudet undersöks för andra avtalsområden.² Vår exempelindivid är född 1955 och tillhör den kohort som generellt sett får minst från det allmänna pensionssystemet. Det beror dels på att de som är födda tidigare får en viss del av pensionsinkomsten från det tidigare ATP-systemet och dels på de som är födda senare haft en längre period med avkastning från premiepensionssystemet.

I Pensionsmyndighetens uppdrag ingår informationsansvar för att individen ska kunna se helheten i pensionen, och det inkluderar inkomsten från det allmänna pensionssystemet och från tjänstepensionen. Inom både den allmänna pensionen och

¹ <https://www.pensionsmyndigheten.se/statistik-och-rapporter/pensionsmodellen/typfallsmodellen>

² Pensionsmyndigheten planerar att ta fram motsvarande rapporter för fler avtalsområden.

tjänstepensionen har individen möjligheter att påverka när pensionsmedlen ska börja betalas ut. Utbetalning av den allmänna pensionen är alltid livsvarig medan det finns möjlighet att tidsbestämma utbetalningsperioden inom Avtalspension SAF-LO.

När den allmänna pensionen beräknas för individen fördelas individens samlade pensionsbehållning över antalet förväntade återstående levnadsår. Denna utformning innebär att individen behöver arbeta under ett fler antal år om medellivslängden förväntas öka. Riksrevisionen (2014) har uppmärksammat att den pensionsinformation som riktas till individen kommer från olika källor – staten, arbetsmarknadens parter, pensionsbolag och valcentraler – och informationen är i regel inte harmonierad mellan dessa källor.³ Riksrevisionen visar att det i sin tur har resulterat i brister i inom både den allmänna pensionen och tjänstepensionen när det gäller att förstå och få en överblick av till exempel olika valmöjligheter och konsekvenser av olika val. För den enskilde kan dessa brister i informationen medföra att han eller hon inte gör önskvärda överväganden och val i till exempel sitt pensioneringsbeslut.

Inkomsten under pensionstiden förändras under utbetalningstiden beroende på bland annat förskottsräntor och beskattningen av inkomster men också på bostadstillägg för pensionärer om individen har rätt till tillägget.

Rapportens bilaga 1 ger en övergripande beskrivning av reglerna för intjänande och uttag av Avtalspension SAF-LO samt övergångsreglerna för den tidigare tilläggspensionen STP. Bilaga 2 visar de antaganden som ligger till grund för våra beräkningar i rapporten.

---

³ Den information som visas för den som är aktiv på Minpension.se är i viss utsträckning harmonierad, men informationen baseras också i stor utsträckning på schabloner.

Pensionsinkomst vid olika pensioneringsåldrar

Rapporten undersöker hur mycket Eva får i pension vid de olika pensioneringsåldrar 63-68 år. I detta avsnitt jämför vi pensionsinkomsten under det första uttagsåret med ett annat första uttagsår.

Pensionsinkomst det första pensionsåret

Eva undrar vilken skillnad det blir i inkomst om hon går i pension (fullt ut) vid 63 års ålder eller senare. Hon vill inte jobba efter 68 års ålder. Tabell 1 nedan visar hur stor andel hon får i pension i förhållande till sin slutlön vid de olika pensioneringsåldrarna. Beräkningarna förutsätter att Eva arbetar heltid, inte tar ut någon pension medan hon arbetar och att hon tar ut tjänstepensionen livsvarigt.

Om Eva går i pension vid 63 års ålder så får hon ut cirka 47 procent av sin bruttolön i pensionsinkomst, se kolumn (1) i tabell 1 nedan. Om Eva istället väntar med att gå i pension tills hon är 68 år uppgår motsvarande ersättningsnivå till drygt 60 procent. Samtidigt får tjänstepensionen som andel av bruttoinkomsten en större betydelse ju senare uttag Eva gör. Vid 63 års ålder utgör den 7 procent av bruttoinkomsten och vid 68 års ålder uppgår motsvande andel till 11 procent, se kolumn (2) i tabellen.

Den disponibla inkomsten (pensionsinkomst minus skatt och, från 65 års ålder, eventuellt plus bostadstillägg) visar den inkomst Eva har att röra sig med under det sista arbetsåret efter det att hon har betalat inkomstskatt. När den disponibla inkomsten under pensionstiden relateras till den disponibla inkomsten under arbetslivet så ökar andelen markant ju senare Eva lämnar arbetslivet, se kolumn (3) i tabell 1. Vid 63 års ålder motsvarar pensionen cirka 45 procent, medan den stiger till närmare 60 procent vid 67 års ålder. Före 65 års ålder har hon inte rätt till bostadstillägget, vilket förklarar en del av skillnaderna över tid. Vid 65 års ålder uppgår bostadstillägget till 670 kronor per månad eller 3 procent av den disponibla arbetsinkomsten. Vid 66 års ålder uppgår bostadstillägget till 140 kronor eller 1 procent av den disponibla arbetsinkomsten. Vid uttag vid äldre åldrar än 66 år är pensionen för hög för att berättiga till bostadstillägg.

Skattereglernas utformning gör att skatteuttaget på arbetsinkomsten minskar om Eva jobbar vid 66 respektive 67 års ålder. Det i sin tur medför att den disponibla inkomsten ökar under dessa två arbetsår (från 22 900 kronor till 24 160 kronor per månad, se tabell B6 i bilaga 4). Kolumn (4) i tabell 2 nedan visar den disponibla pensionsinkomsten i jämförelse med den disponibla inkomst Eva hade vid 63-65 års ålder (22 900 kronor), det vill säga vid oförändrade skatteregler. Denna jämförelse visar att den disponibla pensionsinkomsten (som andel av arbetsinkomsten vid 63-65 års ålder) ökar till 62 och 66 procent vid 67 respektive 68 års ålder. Det betyder att Eva genom att arbeta när hon är 66 och 67 år får en högre pension mätt som andel av arbetsinkomsten vid 63-65 års ålder.

Tabell 1: Pensionsnivå under det första uttagsåret i förhållande till bruttointkomst och disponibel inkomst under arbetslivet, vid uttagsåldrar 63 till 68 år, andel i procent.

Ålder vid påbörjat pensionsuttag	Pension brutto, andel i %, (den samlade pensionsinkomsten brutto/bruttoarbetsinkomst ¹⁾	Tjänstepension, andel i % (Bruttointkomst från tjänstepension/bruttoarbetsinkomst ¹⁾	Disponibel pensionsinkomst, andel i %, (disponibel samlad pension/disponibel arbetsinkomst ²⁾	Disponibel pensionsinkomst i jämförelse med disponibel arbetsinkomst vid 65 års ålder (22 900 kr) ³
	(1)	(2)	(3)	(4)
63 år	47	7	45	45
64 år	50	7	48	48
65 år	55	10	55	55
66 år	58	10	60	60
67 år	62	11	59	62
68 år	66	11	63	66

Källor: Egna beräkningar i Pensionsmyndighetens typfallsmodell. I bilaga 1 finns de resultat som ligger till grund för uppgifterna i tabell 2.

1 Bruttoarbetsinkomsten under arbetslivet antas vara 30 000 kronor per månad

2 Den disponibla inkomsten under arbetslivet fram till 65 års ålder uppgår till 22 900 kronor. Den disponibla arbetsinkomsten ökar därefter på grund av ändrade skatteregler. För den som arbetar i åldrarna 66-68 år stiger den disponibla inkomsten till 24 160 kronor per månad..

3 På grund av mer förmånlig inkomstbeskattning är den disponibla inkomsten högre när individen är 66 och 67 år i jämförelse med åldrarna yngre åldrar. Här jämförs den disponibla pensionsinkomsten med den disponibla inkomsten vid 65 års ålder.

Tabell B6 i bilaga 4 visar att Eva har rätt till bostadstillägg för pensionärer på cirka 670 kronor om hon går i pension vid 65 års ålder. Om hon arbetar ytterligare ett år och istället går i pension vid 66 års ålder så visar tabell B7 i bilaga 4 att hon har rätt till bostadstillägg, om än till ett lägre belopp på 140 kronor per månad. Fortsatt arbete i äldre åldrar medför att Evas pensionsinkomster blir så pass höga att hon inte är berättigad till bostadstillägg.

Tabell 2 visar skillnaden i disponibel inkomst i kronor när Eva tar ut full pension av samtliga pensionsförmåner (allmänpension och tjänstepension) under det första pensionsåret. Om Eva går i pension vid 65 års ålder får hon ut cirka 2 300 kronor mer per månad i jämförelse med om hon går i pension vid 63 års ålder. Samtidigt förbättras Evas pensionsinkomst med ytterligare cirka 2 500 kronor per månad om hon fortsätter att arbeta 100 procent och går i pension vid 68 års ålder (sammanlagt 4 800 kronor mer per månad om hon går i pension vid 68 års ålder istället för vid 63 års ålder).

Tabell 2: Skillnad i disponibel pensionsinkomst vid första uttagsåret för pensionsåldrarna 63 till 68 år, i jämförelse med annan pensionsålder i samma åldersintervall, kronor.

Ålder vid påbörjat pensions-uttag	Jämförelse med uttag vid 63 års ålder (1)	Jämförelse med uttag vid 64 års ålder (2)	Jämförelse med uttag vid 65 års ålder (3)	Jämförelse med uttag vid 66 års ålder (4)	Jämförelse med uttag vid 67 års ålder (5)	Jämförelse med uttag vid 68 års ålder (6)
63 år	0	-640	-2330	-3450	-3980	-4820
64 år	640	0	-1690	-2810	-3340	-4180
65 år	2330	1690	0	-1120	-1650	-2490
66 år	3450	2810	1120	0	-530	-1370
67 år	3980	3340	1650	530	0	-840
68 år	4820	4180	2490	1370	840	0

Källa: Egna beräkningar i Pensionsmyndighetens typfallsmodell.

Storleken på pensionen förändras under utbetalningstiden

I avsnittet ovan jämförde vi den pensionsinkomst Eva får under det första pensioneringsåret med den pensionsinkomst hon skulle få vid ett annat första pensioneringsår. Eftersom pensionssystemets förskottsräntor reducerar pensionens storlek över tid så blir en sådan jämförelse inte helt korrekt. Den pensionsinkomst Eva får om hon går vid 64 års ålder kommer att reduceras årligen med förskottsräntorna och kommer alltså vara lägre vid 67 års ålder i jämförelse vid 64 års ålder. Det är denna lägre pensionsinkomst som är den mer relevanta att jämföra med om Eva som i detta exempel överväger mellan att i pension vid 64 eller 67 års ålder.

Det finns även andra faktorer som påverkar pensionsinkomsten, bland annat utvecklingen av inkomstindex, utformningen av bostadstillägg för pensionärer och utformningen av inkomstbeskattningen.

Vi inleder detta avsnitt med att visa vilken funktion förskottsräntan har i pensionssystemet. Därefter visar vi effekten av förskottsräntan på pensionsinkomsten över tid och i kronor (utan att väga in övriga faktorer som påverkar pensionsinkomstens storlek), och jämför pensionsinkomsterna vid olika pensioneringsåldrar. Slutligen beaktar vi den samlade påverkan av förskottsränta, bostadstillägg och beskattningen av inkomster på pensionsinkomsten och jämför pensionsinkomstens storlek vid 70 års ålder, för olika pensioneringsåldrar.

Förskottsräntans funktion i pensionssystemet

När den årliga pensionen beräknas delas individens pensionsbehållning med ett så kallat delningstal. Delningstalet beror huvudsakligen på den statistiskt beräknade återstående medellivslängden för individens årskull vid den tidpunkt då individen tar ut pensionen. Förutom livslängden beror delningstalet även på en tänkt framtida tillväxt, en så kallad tillväxtnorm, som är bestämd till 1,6 procent för inkomstpensionen. Antagandet om tillväxtnormen påverkar hur individens samlade pensionsbehållning fördelas över pensionstiden.

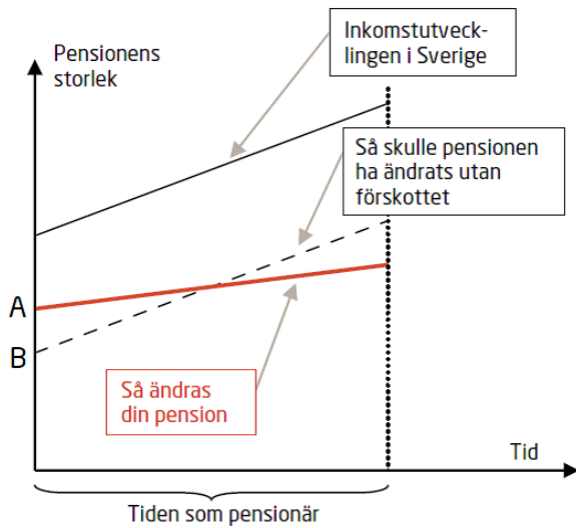
Tillväxtnormen innebär att individen från första pensionsåret får del av en framtida tillväxt, vilket ger ett lägre delningstal och därmed en högre pension (se punkt A i figuren) än individen annars skulle ha fått (se punkt B).

Om beräkningen av inkomstpensionen skulle ha gjorts utan tillväxtnormen skulle pensionen ha startat i den lägre punkten B och utvecklats i takt med inkomstindex enligt den streckade linjen i figuren.

På grund av tillväxtnormens inverkan startar alltså pensionen med ett högre ingångsbelopp (punkt A), men utvecklas i gengäld något långsammare enligt den orange linjen. På det här sättet blir inkomstpensionen omfördelad över individens liv som pensionär. Individen får mer i början, men mindre mot slutet.

Förskottsräntan påverkar alltså enbart hur pensionen fördelas under pensionstiden. Den totala utbetalda summan av pensionen påverkas inte av förskottsräntan.

Figur 1: Prognosräntans påverkan på fördelningen av inkomstpensionen över tid.

Källa: Faktablad: Indexering av pensionerna (Pensionsmyndigheten).

Effekter av förskottsräntan

Tabell 3 nedan illustrerar hur förskottsräntan minskar pensionsinkomsten över tid (livet ut).⁴ Genom att följa raden för en given ålder då pensionsuttaget påbörjas visar tabell 3 hur pensionsinkomsten minskar vid varje pensionsålder. Följande exempel illustrerar hur tabellen ska läsas. Vi antar att Eva överväger mellan att gå i pension vid 65 års ålder eller att arbeta ett år till. Om hon går vid 65 års ålder kommer hennes pensionsinkomst vara 16 370 kronor per månad under det första uttagsåret, se kolumn (3). Året därpå, när hon är 66 år, kommer förskottsräntans inverkan innebära att pensionsinkomsten minskat till 16 159 kronor per månad, se kolumn (4). När Eva är 67 år kommer pensionsinkomsten ha minskat ytterligare till 15 91 kronor, se kolumn (5).

För att kunna göra en jämförelse av relevanta pensionsinkomster i Evas val mellan att gå i pension till exempel vid 66 års ålder eller tidigare så är inkomsterna i kolumn (4) som ska ställas mot varandra. Det är alltså månadsinkomsterna 16 159 kronor och 17 640 kronor som bör jämföras (och inte 16 370 kronor och 17 460 kronor). Om Eva överväger att i pension vid 67 års ålder eller tidigare så anges de relevanta jämförelseinkomsterna i kolumn (5).

Tabell 3: Utbetalat pensionsbelopp (brutto) beroende på åldern vid den första utbetalningen, med hänsyn tagen till effekten av förskottsräntan för inkomstpensionen och premiepensionen. För åldrarna 63-68 år, belopp per månad och i kronor.*

Ålder vid påbörjat pensionsuttag	63 år	64 år	65 år	66 år	67 år	68 år
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
63	13 970	13 782	13 597	13 415	13 236	13 059
64	-	14 960	14 759	14 562	14 367	14 176
65	-	-	16 370	16 159	15 951	15 747
66	-	-	-	17 460	17 234	17 012
67	-	-	-	-	18 650	18 408
68	-	-	-	-	-	19 940

* Egna beräkningar. Individens har arbetat sedan 23 års ålder och haft en arbetsinkomst på 30 000 kronor per månad. Inkomstpensionen beräknas minska med i snitt 1,6 procent per år och motsvarande förskottsränta för premiepensionen är 1,3 procent per år. Det utbetalade tjänstepensionsbeloppet antas vara oförändrat över tid.

⁴ I beräkningarna antas förskottsräntan vara 1,6 procent för inkomstpensionen och 1,3 procent för premiepension medan utbetalningen av tjänstepensionen antas vara konstant över tid.

Tabell 4 nedan visar den skillnad i kronor som förskottsräntan ger upphov till under utbetalningstiden för pensioneringsåldrarna 63-68 år. Vi fortsätter med exemplen ovan för att illustrera hur tabellen kan användas. Kolumnen (4) visar att den månatliga pensionsinkomst som Eva skulle få om hon går i pension vid 65 års ålder (16 370 kronor) sjunker med 211 kronor (16 159 – 16 370) vid 66 års ålder. Kolumn (5) visar att pensionsinkomsten kommer att ha sjunkit med 419 kronor (15 951-16 370) vid 67 års ålder (om Eva går i pension vid 65 års ålder).

Tabell 4: Skillnad i utbetalat pensionsbelopp (brutto) beroende på åldern vid den första utbetalningen, med hänsyn tagen till effekten av förskottsräntan för inkomstpensionen och premiepensionen. För åldrarna 63-68 år, belopp per månad och i kronor.*

Ålder vid påbörjat pensions-uttag	Skillnad i pensionsinkomst vid 63 års ålder	Skillnad i pensionsinkomst vid 64 års ålder	Skillnad i pensionsinkomst vid 65 års ålder	Skillnad i pensionsinkomst vid 66 års ålder	Skillnad i pensionsinkomst vid 67 års ålder	Skillnad i pensionsinkomst vid 68 års ålder
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
63	0	-188	-373	-555	-734	-911
64	-	0	-201	-398	-593	-784
65	-	-	0	-211	-419	-623
66	-	-	-	0	-226	-448
67	-	-	-	-	0	-242
68	-	-	-	-	-	0

*Egna beräkningar baserat på tabell 3 ovan. Varje rad visar hur mycket pensionsbeloppet minskar i kronor vid en given pensioneringsålder och i förhållande till inkomsten under det första pensioneringsåret. Om Eva går i pension vid 65 års ålder visar tabellen att prognosräntan reducerar pensionsinkomsten med 211 kronor vid 66 års ålder och med 419 kronor vid 67 års ålder (i jämförelse med pensionsinkomsten under det första uttagsåret).

Pensionsinkomst vid 70 års ålder

Som nämns ovan så påverkas pensionsinkomstens storlek under uttagsperioden inte enbart av förskottsräntan utan även av till exempel utvecklingen av inkomstindex, utformningen av bostadstillägg för pensionärer och utformningen av inkomstbeskattningen. I tabell 5 nedan tar beräkningarna hänsyn till nämnda faktorer, inklusive förskottsräntan, för att ge en bättre bild av individens ekonomiska situation som pensionär. Tabellen visar vilken månatlig pensionsinkomst vår exempelindivid Eva skulle få vid 70 års ålder om hon går i pension någon gång inom åldersintervallet 63-68 år. En jämförelse av bruttoinkomsterna (kolumn 5) vid 70 års ålder visar att Eva får närmare 6 000 kronor (18 909 – 12 953) mer i pensionsinkomst per månad om hon går i pension vid 68 års ålder istället för vid 63 års ålder. Tabell 2 ovan visar en mindre skillnad (4 820 kronor) eftersom där jämför vi inkomsten vid pensioneringsåren (det vill sig att ingen hänsyn tas till att förskottsräntan reducerar pensionen över tid).

Tabell 5: En jämförelse av inkomster vid 70 års ålder vid de olika pensioneringsåldrarna 63-68 års ålder, belopp i kronor och per månad.

Pension- erings- ålder	Inkomst- och tilläggs- pension (1)	Premie- pension (2)	Tjänste- pension (3)	Garanti- pension (4)	Inkomst brutto (5)	Inkomst efter skatt (6)	Bostads- tillägg (7)	Disponibel inkomst (8)
63	9 326	1 420	2 074	133	12 953	10 572	2 383	12 955
64	10 097	1 551	2 262	0	13 910	11 220	1 923	13 143
65	10 736	1 695	2 466	0	14 897	11 857	1 450	13 307
66	11 649	1 856	2 599	0	16 104	12 635	860	13 495
67	12 654	2 032	2 747	0	17 433	13 493	210	13 703
68	13 771	2 230	2 908	0	18 909	14 441	0	14 441

Tabell 5 visar också hur beskattningen av pensionsinkomsten samt hur garantipension och bostadstillägget för pensionärer utjämnar de skillnader i inkomsterna som genereras i första hand av dels att vår exempelindivid Eva väntar med att ta ut pensionen och dels att hon fortsätter att tjäna in till pensionen under ytterligare år. Kolumn (6) visar inkomsten vid 70 års ålder men efter skatt för vår Eva. Skillnaden i inkomst mellan att gå i pension vid 63 års ålder och 68 års ålder minskar till 3 869 kronor (14 441 – 10 572). Denna skillnad minskar ytterligare och uppgår till 1 486 kronor (14 441 – 12 955) per månad, om Eva har rätt till bostadstillägg, se kolumnerna (7) och (8).

Slutsatser

Den som väljer att arbeta istället för att gå i pension förstärker i regel sin ekonomiska situation. Det beror på flera faktorer men i första hand på en så enkel anledning som att arbetsinkomsten generellt brukar vara högre än pensionsinkomsten. Från 66 års ålder ges en åldersrelaterad skattelättnad på arbetsinkomsten. Arbetsgivaravgiften är också åldersrelaterad och reduceras från 66 års ålder. Beroende på hur den uteblivna avgiften fördelas mellan arbetstagare och arbetsgivaren så kan den leda till en inkomstförstärkning för den enskilde.

Genom att välja arbete framför pension under några år i slutet av arbetslivet stärks i regel även den framtida pensionsinkomsten. Den som fortsätter att arbeta fortsätter också att tjäna in till den allmänna pensionen och till tjänstpensionen. Det finns ingen borte åldersgräns för intjänandet till inkomst- och premiepensionen, men för Avtalspension SAF-LO upphör intjänandet i regel vid 65-årsdagen. Den största källan till förstärkning av den framtida pensionsinkomsten kommer av att man väntar med att ta ut hela eller stora delar av pensionen. Det beror på att den samlade pensionsrättigheterna/behållningen i första hand förstärks genom att pensionsutbetalningarna förskjuts framåt i tiden och på så sätt fördelas under en kortare livstid, det blir på så sätt mer pengar per månad och år.

Rapporten visar att valet av tidpunkt (ålder) för en inkomstjämförelse kan ha betydelse när de ekonomiska aspekterna av olika pensioneringsåldrar ska belysas. Under utbetalningstiden påverkas pensionsinkomsten av flera faktorer. Förskottsräntan omfördelar pensionsinkomsten över tid och en jämförelse av pensionsinkomsterna under det första uttagsåret tenderar därför överskatta pensionsinkomsterna vid relativt tidiga uttag. Den pension som vår exempelindivid Eva får vid 65 års ålder kommer att reduceras med cirka 400 kronor per månad fram till 67 års ålder. Det ger alltså en mer ekonomiskt relevant bild att jämföra den (av prognosräntan) reducerade pensionsinkomsten med inkomsten för ett senare pensioneringsår.

Från och med 65 års ålder kan pensionsinkomsten prövas för ett eventuellt bostadstillägg. Våra exempel visar att bland annat bostadstillägget minskar skillnaderna i pensionsinkomster på sikt (mellan tidiga och senare pensioneringsåldrar).

Referenser

AMF (2015). <https://www.amf.se/forsta-din-pension/tjanstepension-fran-jobbet/privatanstalld-arbetare/stp-overgangsregler/> (hämtad 2015)

Fora (2016). <http://www.fora.se/foretag/pension--forsakring/avtalspension-saf-lo/premien-fran-och-med-2008/> (hämtad 2016)

Förordning (2015:537) om inkomstbasbelopp för år 2016

LO (2015):1. Vad får en arbetare i Pension?

LO (2015):2. Lönerapport 2015. Löner och löneutveckling 1913-2014 efter klass och kön.

Riksrevisionen (2014). Att går i pension – varför så krångligt? Riksrevisionen granskar hållbara pensioner, (RIR 2014:13).

SOU 2013:25. Åtgärder för ett längre arbetsliv. Pensionsåldersutredningens slutbetänkande.

Bilaga 1 Om tjänstepension för privatanställda arbetare

För den som har anställning på en arbetsplats som omfattas av kollektivavtal omfattas i regel också av pensionsavtal kopplad till anställningen, så kallad tjänstepension. För gruppen arbetare i den privata sektorn är Avtalspension SAF-LO det största tjänstepensionsavtalet. Det är i första hand arbetsgivaren som ansvarar för att avsättningar till tjänstepensionen sker.

Avtalspension SAF-LO trädde ikraft från och med den 1 januari 1996 och ersatte den tidigare tjänstepensionsförsäkringen STP (särskild tilläggspension). STP infördes 1976 och övergångsregler började gälla i samband med att Avtalspension SAF-LO infördes.

Avtalspension SAF-LO är premiebestämd medan pensionen från STP baserades på ett poängssystem som är relaterad till antal arbetade år och arbetsinkomst.

Övergångsreglerna innebär att det som individen tjänat in till STP beräknas utifrån den tid som han eller hon har omfattats av STP. Beloppet ingår sedan som en del i Avtalspension SAF-LO. Regelverket för Avtalspension SAF-LO och övergångsreglerna för STP beskrivs på en övergripande nivå i följande avsnitt.

Avtalspension SAF-LO

Hur mycket betalas in till tjänstepension?

Premien för tjänstepensionsförsäkring baseras på arbetstagarens årslön. För inkomster upp till 7,5 inkomstbasbelopp är premien 4,5 procent och för lönedelar över 7,5 inkomstbasbelopp är premien 30 procent. För 2016 motsvarar 7,5 inkomstbelopp 444 750 kronor och omräknat till månadslön blir det drygt 37 000 kronor.⁵

Tabell B1 visar att premierna har varierat över tid men att de har varit oförändrade sedan 2012.

Tabell B1: Premier som andel av lönen för Avtalspension SAF-LO, 2008-2016.

År (fr o m 1 januari)	Lönedelar under 7,5 inkomstbasbelopp	Lönedelar över 7,5 inkomstbasbelopp
2008	3,9 procent	6,0 procent
2009	4,0 procent	12,0 procent
2010	4,1 procent	18,0 procent
2011	4,3 procent	24,0 procent
2012	4,5 procent	30,0 procent
2013	4,5 procent	30,0 procent
2014	4,5 procent	30,0 procent
2015	4,5 procent	30,0 procent
2016	4,5 procent	30,0 procent

Källa: Fora (2016).

⁵ Inkomstbasbeloppet för 2016 är fastställt till 59 300, Förordning (2015:537) om inkomstbasbelopp för år 2016.

Åldrar när intjänande börjar och upphör

Enligt dagens regelverk (sedan 2008) för Avtalspension SAF-LO börjar intjänandet till tjänstepension vid 25 års ålder. Som tabell B2 visar har startålder förändrats över tid.

Tabell B2: Startålder för intjänande till tjänstepension för privatanställda arbetare.

År	Ålder
- 1999	28 år
2000-2001	22 år
2002-2007	21 år
2008 -	25 år

Källa: Fora (2016).

Intjänandet upphör vid 65 års ålder, trots att arbetstagaren har laglig rätt att arbeta till 67 års ålder. Den som fortsätter att arbeta efter 65 års ålder kan själv komma överens med arbetsgivaren om ett fortsatt intjänande, men ett sådant avtal ligger inte inom ramen för Avtalspension SAF-LO.

Tjänstepensionen kan tas ut helt eller delvis från 55 års ålder. Om individen vill ta ut exempelvis 25 procent av pensionen så måste han eller hon gå ned i arbetstid i motsvarande utsträckning. Det i sin tur innebär att intjänandet reduceras genom att pensionspremien baseras på en lägre årslön.

Val av förvaltning av pensionspremien

Arbetstagaren har möjlighet att välja om de inbetalade tjänstepensionspremierna ska placeras i en fondförsäkring eller i en traditionell pensionsförsäkring. Arbetstagaren har också möjlighet att välja vilket företag, bland ett tiotal förvaltningsbolag, som ska förvalta avsättningarna. För de arbetstagare som inte vill göra ett aktivt investeringsval placeras avsättningarna i en traditionell pensionsförsäkring förvaltat av AMF. AMF är den största förvaltaren inom Avtalspension SAF-LO och förvaltar cirka 75 procent av de avsatta tjänstepensionsmedlen.

Återbetalningsskydd och familjeskydd

Arbetstagaren har möjlighet att välja dels ett återbetalningsskydd till sin tjänstepensionsförsäkring och dels att teckna ett familjeskydd. Återbetalningsskyddet är kopplat till storleken på tjänstepensionsbehållningen och garanterar att de efterlevande får den kvarvarande pensionsbehållningen. Ett återbetalningsskydd innebär att arbetstagaren och de efterlevande inte får ta del av försäkringskollektivets arvsvinster, vilket i sin tur genererar en lägre tjänstepensionsbehållning.

Familjeskydd är en tilläggsförsäkring som garanterar att förmånstagarna får ett visst belopp under ett i förväg bestämt antal år. Premien för familjeskyddet finansieras genom att den reducerar tjänstepensionspremien i motsvarande utsträckning. Det i sin tur ger en lägre pensionsbehållning och på sikt en lägre tjänstepension (i jämförelse med om inte familjeskyddet tecknas).

Pensionsåldrar och utbetalningstid

Individen kan välja mellan att ta ut hel pension eller partiellt uttag och det är lite olika regler som gäller beroende på uttagens omfattning. Gemensamt är att när uttagen har

påbörjats kan inte individen längre välja återbetalningsskydd, mer än för nya premier. Individen kan inte längre flytta pensionskapitalet från försäkringsbolaget när utbetalning pågår. Gemensamt är också att uttagen kan påbörjas tidigast från 55 års ålder. I följande avsnitt beskriver vi regelskillnaderna för helt och partiellt uttag.

Helt pensionsuttag

Avtalspension SAF-LO kan betalas ut livslångt eller under valfri begränsad tid. Huvudregeln är att den begränsade tiden måste vara minst fem år och maximalt tjugo år. Individen kan påbörja utbetalningen före 65 års ålder, men tidigast från 55 års ålder, eller vänta med att ta ut pensionen till efter 65 års ålder

Om den försäkrade inte meddelar annat betalas tjänstepensionen ut automatiskt när den försäkrade fyller 65 år. Pensionsförvaltaren skickar ut information några månader före individens 65-års dag och individen har då möjlighet att meddela om utbetalningarna ska senareläggas.

Inom Avtalspension SAF-LO finns det ingen borte gräns för hur långt fram i tiden som utbetalningarna kan skjutas. Däremot går gränsen för tidigaste uttag vid 55 år.

Individen har möjlighet att välja mellan en livsvarig eller tidsbegränsad utbetalningsperiod. Huvudregeln är att den begränsade tiden måste vara minst fem år och högst tjugo år. Pensionen utbetalas i regel månadsvis i efterskott och utbetalare är det företag som valts att förvalta pensionsmedlen. När pensionsbetalningarna är tidsbestämda får inte det utbetalade beloppet minska över tid.

Partiellt uttag

Individen har möjlighet att ta ut en del av tjänstepensionen, ett så kallat partiellt uttag, men måste gå ned i arbetstid i motsvarande utsträckning. Individen går inte ha för avsikt att arbeta eller stå till arbetsmarknadens förfogande i den delen.

Pensionens månadsbelopp får inte vara högre än det belopp i kronor som individen förlorar i arbetsinkomst när han eller hon går ner i arbetstid. Om individen till exempel förlorar 6 000 kronor per månad i arbetsinkomst genom att gå ned i arbetstid så får han eller hon ta ut högst motsvarande belopp per månad i tjänstepension.

Begränsningsreglerna för partiellt uttag gäller individens totala Avtalspension SAF-LO. Det betyder att om individen tar ut delar av Avtalspension SAF-LO från flera försäkringsbolag samtidigt gäller regeln om maximalt månadsbelopp i kronor den sammanlagda pensionen som han eller hon tar ut.

Det finns ingen maximal begränsning i utbetalningstid för partiellt uttag men om individen påbörjar uttagen före 65 års ålder måste uttagen pågå minst fram till dess individen fyller 65 år.

Tjänstepensionens storlek

Den samlade tjänstepensionsbehållningens storlek beror på hur mycket som har betalats in i premier och på avkastningen i det valda placeringsalternativet men också på förvaltningsbolagens avgifter och valcentralen Foras administrativa avgifter.

Storleken på den årliga tjänstepensionsutbetalningen beror bland annat på åldern vid utbetalningens början samt valet mellan livsvarig och tidsbegränsad utbetalning. Därutöver beror utbetalningens storlek den genomsnittliga återstående livslängden och

förskottsräntan (prognosräntan). Under de första utbetalningsåren följer den årliga pensionen ungefär avkastningen, men med avdrag för förskottsräntan (och för förvaltningsavgiften samt den administrativa avgiften). Så länge som den reala avkastningen är lika med förskottsräntan kommer den årlig pensionen att följa prisutvecklingen, det vill säga vara värdebeständig.

Pensionen beräknas lika för kvinnor och män.

STP

Från 1976 fram till slutet av 1995 gällde pensionsförsäkringen STP (särskild tilläggspension) för privatanställda arbetare, givet att han eller hon omfattades av kollektivavtalet mellan SAF och LO.

Övergångsregler från STP till Avtalspension SAF-LO

Privatanställda arbetare äldre än 28 år den 1 januari 1996 omfattas av övergångsregler som innebär att ett pensionsbelopp beräknas utifrån den tid som arbetstagaren omfattats av STP. Med maximalt antal STP-år (och de 15 bästa inkomståren som grund) blir pensionen cirka 10 procent av slutlönen (LO 2015:1). Beloppet ingår sedan som en del i Avtalspension SAF-LO.

Belopp enligt de definitiva övergångsreglerna får den som har tillgodoräknats STP-år och uppfyller någon av följande förutsättningar (AMF 2015):

- Anställd som omfattades av försäkringsavtal om STP den 31 december 1995.
- Förtidspensionerad som den 31 december 1995 omfattades av försäkringsavtal om STP. Här avses även den som den 31 december 1995 var sjuk och som i direkt anslutning till denna sjukperiod får sjukersättning eller aktivitetsersättning⁶.
- Den som har tillgodoräknats minst 3,00 STP-år.

Till skillnad från Avtalspension SAF-LO är den tidigaste utbetalningsåldern 60 år. Det finns också en borte åldersgräns för när utbetalningarna senast behöver påbörjas och den går vid 70 år.

---

⁶ År 2003 övergick förtidspensionering till att kallas aktivitetsersättning.

Bilaga 2 Antaganden i våra beräkningar

Tabell B3 nedan redovisar de antaganden som ligger till grund för rapportens samtliga typfallsberäkningar.

Tabell B3: Gemensamma antaganden som ligger till grund för beräkningarna av olika typfall.

Variabel	
Födelseår	juni månad 1955
Börjar arbeta	23 års ålder
Månadslön	30 000 kronor
Årlig inflation	0 procent
Real tillväxt	0 procent
Real fondavkastning	2,10 procent
Årlig värdeminskning under uttagsperioden för inkomstpension	1,6 procent (förskottsräntan)
Årlig värdeminskning under uttagsperioden för premiepension	1,3 procent*
Årlig värdeminskning under uttagsperioden för tjänstepension	0 procent
Privat pensionssparande	0 kronor
Övriga privata tillgångar vid pensionering	0 kronor
Kollektivavtal	Omfattas av SAF/LO
Civilstånd vid pensionering	Ensamstående utan småbarn
Utbetalningsperiod	Livsvarigt

* Den årliga värdeminskningen för premiepension beräknas enligt följande: real fondavkastning 2,1 procent minus prognos förvaltningsavgiften 0,4 procent minus förskottsräntan 3 procent.

Enligt LO:s Lönerapport (2015) uppgick den genomsnittliga månadslönen (år 2013) i åldrarna 60-65 år till cirka 37 000 kronor för tjänstemän och strax under 25 000 kronor för arbetare. Kvinnor som grupp har lägre genomsnittlig månadslön i jämförelse med motsvarande indelning för män. Bland tjänstemän i åldersgruppen 60-65 år uppgick den genomsnittliga månadslönen till cirka 33 000 kronor för kvinnor och 37 000 kronor för män. Motsvarande månadslöner i gruppen arbetare var cirka 23 000 kronor för kvinnor och 26 000 kronor för män.

Bilaga 3 De olika inkomstbegreppen som används i vår rapport

Tabellerna B4 och B5 visar och förklarar de begrepp som används i rapporten.

Uppgifterna är framtagna för en individ som går i pension fullt ut vid 65 års ålder och baseras på de antaganden som nämns ovan i rapporten.

Tabell B4: Beskrivning av begreppen slutlön, lön efter skatt och disponibel inkomst som används i rapporten.

Arbetsinkomst	Andel i % av slutlönen före skatt	Belopp i kronor under sista arbetade året	Kommentarer
Slutlön		30 000	Månadsinkomst under det sista arbetade året, vilket inträffar 1 år före första uttagsåret.
Lön efter skatt	76,3	22 900	Lön efterskatt=slutlön minus skatt, under det sista året före första uttagsåret.
Disponibel inkomst	76,3	22 900	Disponibel inkomst är det belopp man kan använda till konsumtion och sparande (här: slutlön minus skatt).

Tabell B5: Beskrivning av de källor till pensionsinkomst som individen kan ha.

Pensionsinkomster per månad, under det första uttagsåret	Andel i % av slutlönen före skatt	Belopp i kronor under första uttagsåret	Kommentarer
Inkomstpension	39,7	11 920	Inkomstpension före skatt.
Tilläggs pension	0	0	Tilläggs pension före skatt. Uppgift saknas för dem födda 1954 eller tidigare.
Premiepension	5,2	1 560	Premiepension före skatt.
Garantipension	0	0	Garantipension är inkomstprövad och ges från 65-årsdagen till dem med låg eller ingen inkomst- och premiepension.
<i>Total allmän pension</i>	<i>44,9</i>	<i>13 480</i>	Summa pensionsinkomster före skatt, från det allmänna pensionssystemet.
Tjänstepension	9,6	2 890	Pensionsinkomst enligt kollektivavtal (SAF/LO).
Privat pensionssparande	0	0	Individens eget sparande per månad.
<i>Total pension brutto</i>	<i>54,6</i>	<i>16 370</i>	Summa pensionsinkomster före skatt från det allmänna pensionssystemet, tjänstepensionen och privat pensionssparande.
Efter skatt	51,8	11 860	Total pension brutto - skatt
Bostadstillägg för pensionärer	2,9	670	Bidrag till boendet för dem med låg pension*. Individen måste ha fyllt 65 år och ta ut hela allmänna pensionen.
Disponibel inkomst	55,2	12 640	Disponibel inkomst är det belopp man kan använda till konsumtion och sparande (I våra exempel är det: Total pension brutto minus skatt plus eventuellt bostadstillägg*).

* Bostadstillägget beräknas på en antagen hyra som motsvarar 5 000 kronor.

Bilaga 4 Pensionsinkomst vid olika pensioneringsåldrar

Tabellerna B6 och B7 utgör underlag till rapportens tabeller 1 och 2.

Tabell B6: Inkomst från det allmänna pensionssystemet och tjänstepensionen vid pensioneringsåldrarna 63 år, 64 år och 65 år, Avtalspension SAF/LO.

	Arbetar vid 62 års ålder		Arbetar vid 63 års ålder		Arbetar vid 64 års ålder	
	Pension från 63 års ålder		Pension från 64 års ålder		Pension från 65 års ålder	
	Som andel av slutlön, %	Per månad, kronor	Som andel av slutlön, %	Per månad, kronor	Som andel av slutlön, %	Per månad, kronor
Slutlön		30000		30000		30000
Lön efter skatt	76	22900	76	22900	76	22900
Disponibel inkomst	76	22900	76	22900	76	22900
Inkomstpension	36	10660	38	11370	40	11920
Tilläggspension	-	-	-	-	-	-
Premiepension	4	1340	5	1450	5	1560
Garantipension	-	-	-	-	-	-
Total allmän pension	40	12000	43	12820	45	13480
Tjänstepension	7	1970	7	2140	10	2890
Privat pensionssparande	-	-	-	-	-	-
Total pension brutto	47	13970	50	14960	55	16370
Efter skatt	45	10310	48	10950	52	11860
Bostadstillägg för pensionärer	-	-	-	-	-	670
Disponibel inkomst	45	10310	48	10950	55	12640

Källa: Egna beräkningar i Pensionsmyndighetens typfallsmodell.

Tabell B7: Inkomst från det allmänna pensionssystemet och tjänstepensionen vid pensioneringsåldrarna 66 år, 67 år och 68 år, Avtalspension SAF/LO.

	Arbetar vid 65 års ålder		Arbetar vid 66 års ålder		Arbetar vid 67 års ålder	
	Pension från 66 års ålder		Pension från 67 års ålder		Pension från 68 års ålder	
	Som andel av slutlön, %	Per månad, kronor	Som andel av slutlön, %	Per månad, kronor	Som andel av slutlön, %	Per månad, kronor
Slutlön 65, 66 resp 67 år		30000		30000		30000
Lön efter skatt	76	22900	81	24160	81	24160
Disponibel inkomst	76	22900	81	24160	81	24160
Inkomstpension	42	12740	45	13620	49	14600
Tilläggspension	-	-	-	-	-	-
Premiepension	6	1690	6	1840	7	1990
Garantipension	-	-	-	-	-	-
Total allmän pension	48	14430	52	15460	55	16590
Tjänstepension	10	3030	11	3190	11	3350
Privat pensionssparande	-	-	-	-	-	-
Total pension brutto	58	17460	62	18650	66	19940
Efter skatt	59	13520	59	14290	63	15130
Bostadstillägg för pensionärer	1	140	-	-	-	-
Disponibel inkomst	60	13760	59	14290	63	15130

Källa: Beräkningar i Pensionsmyndighetens typfallsmodell.

Bilaga 5 Regler för bostadstillägg till ålderspension

Bostadstillägg till ålderspension kan betalas ut från 65 års ålder. Den högsta månatliga bostadskostnad som beaktas vid beräkning av bostadstillägget är 5 000 kronor.

Bostadstillägget inkomstprövas mot hushållets skattepliktiga inkomster och vissa skattefria inkomster över ett visst fribelopp. Förmögenhet överstigande 100 000 kronor reducerar också bostadstillägget. Fribeloppet är 2,17 prisbasbelopp för ogift pensionär och 1,935 prisbasbelopp för gift. Avräkning sker med 62 procent av den bidragsgrundande inkomsten utöver fribeloppet som understiger ett prisbasbelopp och med 50 procent för resterande överskjutande belopp. Alla inkomster påverkar inte bostadstillägget lika mycket - tjänstepensioner och privata pensioner tas upp till 80 procent och arbetsinkomster bara till 50 procent. En pensionär eller ett pensionärspar kan som mest få 93 procent av bostadskostnaden plus 340 kronor i bostadstillägg. Maximalt bostadstillägg 2015 är således cirka 5 000 kronor per månad. Giftna pensionärer får hälften var av bostadstillägget.

Det finns ett tillägg till bostadstillägget för pensionär med särskilt höga bostadskostnader, särskilt bostadstillägg. Eftersom det inte berör vårt räkneexempel tas inte reglerna upp i denna rapport.